

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา ความคิด เห็นของแพทย์ใช้ทุนในโรงพยาบาลชุมชนเกี่ยวกับ การศึกษาด้วยตนเอง จากรายการวิดิทัศน์ทางการแพทย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ แพทย์ใช้ทุน ของกระทรวงสาธารณสุขรุ่นที่ 18 ซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 95 คน จาก 95 โรงพยาบาล สำหรับเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่งไปทางไปรษณีย์ได้รับคืนมาจำนวน 107 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.30 นำข้อมูลฉบับสมบูรณ์ จำนวน 95 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 73.08 วิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ คือ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตาราง

สรุปผลการวิจัย

1. รายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน 10 เดือน ร้อยละ 44.21 รองลงมาคือ 9 เดือน ร้อยละ 24.21 และน้อยที่สุด คือ 7 เดือน ร้อยละ 2.11 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลขนาด 10 เตียง รองลงมาคือ 30 เตียง 60 เตียง ตามลำดับ
2. ประสพการณ์เกี่ยวกับการใช้แถบวิดิทัศน์ทางการแพทย์ และการศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 แพทย์ใช้ทุนส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.74 มีประสพการณ์การศึกษาด้วยตนเอง จากแถบวิดิทัศน์ทางการแพทย์
 - 2.2 แหล่งที่มาของแถบวิดิทัศน์ที่ศึกษาส่วนมากได้มาจากอาจารย์ที่คณะแพทย์ รองลงมาคือ ได้จากหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข
 - 2.3 แพทย์ใช้ทุนมีความเห็นว่า แถบวิดิทัศน์ทางการแพทย์มีความจำเป็นมาก ต้องการมีไว้ใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้า สำหรับแพทย์ใช้ทุนที่ไม่ได้ศึกษาจากแถบวิดิทัศน์ เนื่องจากไม่ทราบแหล่งบริการ

3. ความต้องการแถบวิดิทัศน์ทางการแพทย์

3.1 จากอันดับมัชฌิมเลขคณิตของความต้องการแถบวิดิทัศน์ทางการแพทย์ตามหัวข้อวิชาของกระทรวงสาธารณสุข 20 หัวข้อ ปรากฏว่าแพทย์ใช้ทุนมีความต้องการแถบวิดิทัศน์ในหัวข้อเรื่อง ภาวะฉุกเฉินทางกุมารเวชศาสตร์ในระดับมากที่สุด อีก 16 หัวข้อมีความต้องการในระดับมาก และต้องการปานกลาง 3 หัวข้อ

3.2 ในด้านเนื้อหาที่แพทย์ใช้ทุนเคยศึกษาจากแถบวิดิทัศน์คือเรื่อง วิชาการทั่วไปทางการแพทย์ การผ่าตัด

4. รูปแบบการนำเสนอแถบวิดิทัศน์ตามความคิดเห็นของแพทย์ใช้ทุน ควรเป็นดังนี้ การนำเสนอในรูปแบบการสาธิต โดยบอกขั้นตอนต่าง ๆ อย่างละเอียดตามลำดับ ตั้งแต่ประวัติผู้ป่วย การวินิจฉัย เครื่องมือ ยา การปฏิบัติรักษา สรุปข้อควรระวัง และการติดตามอาการ ความยาวประมาณ 20-30 นาที

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการสื่อวิดิทัศน์ แพทย์ใช้ทุน มีความเห็นว่าควรมีหน่วยงานเฉพาะรับผิดชอบด้านการให้บริการ ดำเนินการด้านนี้โดยตรง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่สรุปได้มีประเด็นสำคัญ ๆ ที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ในเรื่องปัญหาความหนักใจของแพทย์ใช้ทุนที่ไปปฏิบัติงานระยะแรกในเรื่อง แหล่งค้นคว้าทางวิชาการนั้น จะถือว่าเป็นปัญหาสำคัญอันดับหนึ่ง และรองลงมาคือ การที่ต้องทำงานอื่นที่ไม่ใช่หน้าที่แพทย์ ปัญหาทั้งสองประการนี้เป็นปัญหาของกระทรวงมาโดยตลอด ซึ่งตรงกับที่ (ศิริวัฒน์ วัฒนเกษตร และจรจิต บุรี, 2518) ศึกษารวบรวมไว้ ปัญหาแหล่งค้นคว้าทางวิชาการและการที่แพทย์ต้องไปทำงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่หน้าที่แพทย์นั้น กระทรวงควรเร่งกำหนดแผนที่จะส่งเสริมให้แพทย์ในโรงพยาบาลชุมชนได้ศึกษาหาความรู้ ให้ก้าวหน้าวิทยาการใหม่ ๆ โดยเร็ว และจริงจัง เพื่อให้แพทย์จะได้ไม่ต้องขอย้ายไปหาแหล่งวิชาการในเมืองใหญ่ เช่น การจัดสื่อเคลื่อนที่ เป็นต้น

2. สำหรับด้านประสบการณ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากแถบวิดิทัศน์ แพทย์ใช้ทุนส่วนใหญ่ได้แถบวิดิทัศน์มาจากอาจารย์ที่คณะแพทย์ และหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขและแพทย์ใช้ทุนอีกส่วนหนึ่งไม่เคยศึกษาจากแถบวิดิทัศน์ทางการแพทย์ เนื่องจากไม่ทราบแหล่งบริการ ฉะนั้นจึงมองได้หลายประเด็น คือ

1. กระทรวงสาธารณสุข ไม่มีแถบวีดิทัศน์ สนับสนุนการศึกษาด้วยตนเองของ แพทย์ใช้ทุนเพียงพอ แพทย์ส่วนหนึ่งจึงต้องขนขวาย ขอยืมจากอาจารย์ที่คณะแพทย์

2. กระทรวงสาธารณสุข ไม่มีแหล่งบริการ หรือศูนย์กลางด้านสื่อของกระทรวง ทำหน้าที่ด้านนี้โดยตรง ในการจัดหา รวบรวม ประสานงาน ตลอดจนดำเนินการให้มีสื่อประเภท แถบวีดิทัศน์ เพื่อจัดส่งหมุนเวียนไปให้ศึกษาอย่างทั่วถึง

3. แหล่งบริการสื่อวีดิทัศน์ และการให้บริการนั้น แพทย์ใช้ทุนมีความเห็นว่า น่าจะ จัดตั้งหน่วยงานระดับกระทรวงขึ้นมารับผิดชอบด้านนี้โดยตรง มีสาขาทุกจังหวัดให้บริการแถบวีดิทัศน์ ทางการแพทย์ มีการรณรงค์ผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่ด้านการผลิตโดยเฉพาะนั้น จะเห็นว่าปัญหาที่ แท้จริงก็คือ แถบวีดิทัศน์ทางการแพทย์ ไม่มีมากพอที่จะเผยแพร่จะใช้กันเฉพาะในคณะแพทย์เท่านั้น สิ่งที่น่าพิจารณาอีกประการหนึ่งคือ การวางแผนในด้านงบประมาณ เวลา เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการผลิตเป็นเครื่องมือที่มีราคาแพง ควรกำหนดเป็นแผนระยะยาว และในความเป็นไปได้ กระทรวงควรพิจารณาใน 3 แนวทาง คือ

1. ตั้งเป็นศูนย์สื่อระดับประทรวง โดยการรวบรวมเครื่องมือ งบประมาณ และกำลังคน ด้านการผลิตสื่อของกระทรวงมารวมกัน เป็นศูนย์สื่อ ทำหน้าที่ด้านการผลิตโดยตรง และดำเนินการแบบครบวงจร มีการผลิต การบริการอย่างมีระบบ

2. ตั้งเป็นศูนย์ประสานงานด้านสื่อ โดยรวบรวมสื่อทางการแพทย์สาธารณสุข จากทุกแหล่งมาไว้ที่ศูนย์ ทำบัญชี จัดลำดับ และขออนุญาตนำออกเผยแพร่เพื่อการศึกษา โดยทำ หน้าที่รวบรวมและจัดระบบบริการ

3. ตั้งเป็นศูนย์บริการสื่อระดับกระทรวง จัดซื้อ จัดหา จัดจ้างผลิต และจัด ระบบการให้บริการ อาจเก็บค่าบริการบ้าง เพื่อให้ดำเนินการได้คล่องตัว โดยไม่ต้องรอม งบประมาณด้านเดียว แบบมหาวิทยาลัยเปิด เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดำเนินการอยู่ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าของบุคลากรเท่านั้นมิใช่เพื่อการ คำกำไร และควรมีการศึกษาวิจัยถึงความเป็นไปได้และค่าใช้จ่ายของแนวทางดังกล่าวว่า วิธีใด ให้ผลคุ้มค่า เกิดประโยชน์ และประหยัดงบประมาณมากกว่ากัน

4. จากการศึกษาเรื่อง รูปแบบการนำเสนอแถบวีดิทัศน์ทางการแพทย์นั้น แพทย์ใช้ทุน ต้องการให้เสนอในรูปแบบการสาริต และส่วนใหญ่ต้องการแถบวีดิทัศน์สาริตการผ่าตัดต่าง ๆ จาก ประสบการณ์ของผู้วิจัยในเรื่องการถ่ายทำแถบวีดิทัศน์เกี่ยวกับการผ่าตัดนั้น ต้องใช้เครื่องมือที่มี ประสิทธิภาพ และเครื่องมือบางชนิดจัดทำพิเศษสำหรับถ่ายภาพภายในคนไข้โดยเฉพาะ จึงจะได้

ภาพที่ชัดเจนมีคุณภาพ นอกจากเตรียมเครื่องมือการถ่ายทำให้พร้อมแล้วยังต้องเตรียมมุกกล้องและแสงว่าจะถ่ายทำอย่างไร ให้ได้ภาพชัดเจนและข้อสำคัญไม่รบกวนการทำงานของแพทย์และคณะซึ่งกำลังช่วยชีวิตผู้ป่วยอยู่ ประเด็นนี้สำคัญมาก มิฉะนั้นอาจต้องยุติการถ่ายทำกลางคัน เพื่อให้แพทย์ทำงานได้สะดวกและเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย เพราะในการทำผ่าตัดแพทย์และคณะต้องใช้สมาธิในการปฏิบัติงานมาก และข้อสำคัญอีกประการหนึ่งต้องเตรียมทุกอย่างให้พร้อมเพื่อรอคนไข้ เมื่อมีคนไข้จะได้ถ่ายทำได้ที่ ดังนั้นการผลิตแถบวิดิทัศน์ทางการแพทย์ให้ได้ผลต้องเป็นความพยายามร่วมมือกันหลายฝ่ายในทุกขั้นตอน จึงจะประสบความสำเร็จ ทั้งนี้คงต้องเริ่มที่กระทรวงสาธารณสุข แพทยสภา มหาวิทยาลัยแพทย์ ทบวงมหาวิทยาลัย วางแผนกำหนดนโยบาย วางแผนการผลิตร่วมกัน จะได้แถบวิดิทัศน์ที่มีคุณภาพสูงไว้ใช้ในวงการแพทย์และสาธารณสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาความต้องการสื่อวิดิทัศน์สำหรับการศึกษาด้วยตนเอง ของบุคลากรสายอื่น ๆ ของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อรวบรวมไว้เป็นแนวทางการผลิต
2. ควรมีการศึกษาทรัพยากรด้านการผลิตสื่อของกระทรวงสาธารณสุข ทั้งเครื่องมือ ทรัพยากรบุคคลเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน และเสนอโครงการจัดตั้งศูนย์ผลิตสื่อของกระทรวงขึ้น ควรศึกษาในรูปแบบครบวงจรทั้งการผลิต การบริหาร และการให้บริการแก่บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศตลอดจนผู้สนใจ
3. หน่วยบริการสื่อของกระทรวง ควรดำเนินการใน 3 ลักษณะ คือ
 - 3.1 เป็นศูนย์รวบรวมสื่อวิดิทัศน์ด้านการแพทย์ที่มีทั้งหมด นำมาเข้าบัญชีและให้บริการ
 - 3.2 จัดซื้อ จัดจ้าง เพื่อการผลิต
 - 3.3 ดำเนินการผลิตสื่อวิดิทัศน์ทางกาแพทย์บุคลากรในศูนย์บริการสื่อ ควรมีความรู้ ความสามารถสาขานี้โดยตรง เพื่อดำเนินการผลิต ให้คำปรึกษาด้านสื่อโดยตรง